

תפילה (53)

תפילה בכוונה

מובא במדרש שיר השירים (פרשה ד): אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח. אמר להם: "כחוט השני שפתותיך", רחישת פיך חביבה עלי, כחוט השני של זהורית". הקדוש ברוך הוא ממתין לתפילת עמו ישראל כאשר באה עליהם צרה. במסכת ברכות מובאים דבריו: "...אם בא על אדם צרה לא יצווה לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא יצווה לי, ואני עונה לו מיד, שנאמר: 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'". במדרש תנחומא על פרשה וירא מובא: הוזהירים בתפילה שאין מידה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפילו אין אדם כדאי ליענות בתפילתו ולעשות חסד עימו, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים לפניי אני עושה עימו חסד. עוד אמרו חז"ל (מדרש תנחומא על פרשת ואתחנן) כי אין הקדוש ברוך הוא פוסל תפילת כל בריה. עוד כתוב במכילתא דרשב"י על פרשת משפטים: לא יאמר אדם איני כדאי להתפלל על בית המקדש ועל ישראל תלמוד לומר "שמע אשמע צעקתו". עיקר מעלת התפילה היא הכוונה. כבראשית רבה מובא כי אם כיוון אדם לתפילה יהא מובטח שתפילתו נשמעת. **המלקט**

תפילה בלא כוונה

חז"ל מלמדים אותנו שתפילה איננה רק אמירת מילים, אלא עבודה שבלב, כפי שנאמר: "ולעבדו בכל לבבכם" (דברים י"א). הגמרא במסכת תענית מבארת: איזו היא עבודה שבלב? זו תפילה. מכאן עולה שמהות התפילה איננה רק הדיבור, אלא הלב שמאחוריו הכוונה. תפילה בלי כוונה האם היא חסרה? הגמרא בברכות אומרת (דף לד ע"ב): המתפלל צריך שיכוון את לבו. הרמב"ם אף כותב (הלכות תפילה ד'): שתפילה בלי כוונה היא כגוף בלי נשמה, אך בדיעבד האדם יצא ידי חובה אם התפלל, גם אם לא כיוון בכל הברכות. כלומר יש כאן שני דבדים: לכתחילה, תפילה צריכה כוונה עמוקה, הבנה לפני מי עומדים. בדיעבד, עצם הדיבור עדיין נחשב תפילה, אך חסר בה העיקר. למה הכוונה כל כך חשובה? כי תפילה היא מפגש עם הקב"ה. כשאדם מדבר בלי כוונה, זה כמו שיחה שבה אחד הצדדים לא באמת נוכח. הוא אומר מילים, אבל הלב במקום אחר. החפץ חיים מדגיש שתפילה היא רגע של עמידה לפני המלך. וכשאין כוונה, האדם אמנם עומד פיזית אבל לא תמיד עומד תודעתית. חז"ל גם יודעים את קושי הדור: מחשבות מתפזרות, עומס, טרדות. לכן נאמר שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו. אפילו כוונה קטנה,

רגע אחד של תשומת לב בתחילת העמידה, או בפסוק אחד, כבר משנה את כל התפילה.

כוחה של התפילה

אומר רבנו בחיי (דברים יא יג): וצריך אתה לדעת, כי כוח התפילה גדול אפילו לשנות הטבע, ולהינצל מן הסכנה, ולבטל הגזרה, לשנות הטבע מאין למדנו? מהאבות והאימהות הקדושים, אשר היו עקרים, ונפקדו על ידי תפילה. אמרו חז"ל (יבמות סד.): מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים. ויש להבין, מדוע עשה אותם הקב"ה עקרים, הלא די היה שלא היה נותן להם ילדים? ! אלא שעשה אותם עקרים בטבעם, כדי ללמדנו ולהשריש בלבנו שהתפילה יכולה ממש לשנות את הטבע. מכאן שגם אדם אשר הרופאים "ניבאו" לו קשות, כגון שחלילה לא יוכל להביא ילדים, או שלא יוכל להירפא ממחלתו וכדומה אין לו בשל כך להתייאש חלילה מן התפילה, אלא ירבה רחמים ותחנונים לפני הקב"ה. וכולנו יודעים ושומעים סיפורים רבים של "ניסים רפואיים" שהתרחשו בכח האמונה והתפילה.

חוב הכוונה בתפילה

בגמרא (ברכות לד:) המתפלל צריך שיכוין את לבו בכולן, זהו מעיקר הדין, וכן מובא שם (לא.) המתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים, אבא שאול אומר סימן לדבר "תכין לבם תקשיב אזנך" (י"ז) ענין כוונת הלב בתפילה, הוא מהותה של עבודת התפילה, וכדברי חז"ל (תענית ב.) "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם" איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה. דין הכוונה בתפילה שייך גם לענין כוונת הלב בעבודת הקרבנות, וכפי שכתב הטור (או"ח סי' צח) וז"ל: התפילה היא במקום הקרבן, דכתיב (הושע יד, ג) "ונשלמה פרים שפתינו", וכתיב (דברים יא, יג) "ולעבדו בכל לבבכם" וכי יש עבודה בלב אלא איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה. ולכן צריך ליזהר שתהא דוגמת הקרבן בכוונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים. עם זאת, בספר שבלי הלקט הביא בשם ה"ר יעקב מגוריצבורק שאע"פ שלא כיוון יצא ידי חובתו, דתפילה כנגד תמידים תקנום, וכמו דקרבן סתמא לשמה קאי, הוא הדין תפילה.

עד כמה מגונה חוסר הכוונה בתפילה

מבואר בדברי ספר חובת הלבבות שכתב: וכשיהיה האדם חושב בשום דבר מדברי העולם, במותר או באסור, ואחר כך יחתום את תפילתו ויאמר "והגיון לבי

לפניך, הלא זהו גנאי גדול, שיטען שדיבר עם אלקיו בלבו ובמצפוניו ולבו בל עמו, ושאל ממנו אחר כך לקבל אותה ולרצות בה. ובספר חרדים מהמצוות התלויות בלב ואפשר לקיים בכל יום כתב: כיון שהקב"ה תלאה בלב, ואם לא כיוון בה לא יצא ידי חובתו, ועונשו גדול מאד.

צורת התפילה, עמידה

בש"ע (סי' צד סע' ה-ט) מובאת ההלכה שיש לעמוד בשעת התפילה כדיני המהלך בדרך או חולה ומי שאינו יכול לעמוד. וביאר המבי"ט בספרו בית אלקים שהטעם הוא מאחר והתפילה רומזת לקרבן שכמו שקרבן מזבח קרוי עבודה כך תפילה קרויה עבודה, כדכתיב **"ולעבדו בכל לבבכם"** ואי זו היא עבודה שבלב זו תפילה. ומוסיף המבי"ט ביאור מהו הטעם שנצטוו שתהיה העבודה של קרבן ושל תפילה בעמידה, משום שההבדל הניכר והמפורסם בין בני אדם לבעלי חיים הוא, שהאדם הולך בקומה זקופה וזה נמשך מצד שהוא חי מדבר, כלומר שיש לו כח נפש משכלת, משא"כ בעל חי. והילוך האדם בקומה זקופה מורה שבריאותו אינה כבריאת שאר בעלי החיים שבנפשותם היא יורדת למטה לארץ, ולכן הם הולכים על ארבע מביטים אל מקור מחצבתם, אבל האדם שנפשו חצובה מתחת כסא הכבוד ופונה למעלה, היתה יצירתו רומזת לתכלית והיותו הולך בקומה ופונה למעלה. ולכן בעבודת הקרבנות שהם הוראה על הבדל האדם מהבהמה, שיש לאדם שכר ועונש על מעשיו, צריך לעבוד בעמידה. וכמו כן בתפילה צריך לעמוד לרמז כי מצד שנפשו חצובה מתחת כסא הכבוד נתייחד לעבוד את בוראו ולהתפלל אליו בכל צרכיו.

פתיחת התפילה: ה' שפתי תפתח

טעם לפתיחת התפילה בפסוק ה' שפתי תפתח, כתב האבודרהם מפני שהתפילות נתקנו במקום הקרבת התמידים, והפסוק **"אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך"** (תהלים נא, יז) כתוב בספר תהלים קודם לזבח, שנאמר שם (פסוק יח) **"כי לא תחפוץ זבח ואתנה ועולה לא תרצה"** וביאר בפירוש עיון תפילה, שבאמירת **"ה' שפתי תפתח"** אנו באים לרמז את בחינת **"ונשלמה פרים שפתינו"**, שהתפילה היא במקום הקרבנות, מפני אחרי הפסוק **"ה' שפתי תפתח"** כתוב **"כי לא תחפוץ זבח"**, כלומר, מאחר ולא תחפוץ מדינו עולה וזבחים כי החרבת את מזבחך, ועלינו איפוא לשלם פרים בשפתינו, לפיכך **"ה' שפתי תפתח"**, תרשני לפתוח את שפתי. טעם נוסף לפתיחת התפילה בפסוק זה, כתב האבודרהם וז"ל: **"הוא ע"ד הכתוב (משלי טז א) "לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון"**, והוא מבקש מהשי"ת שישים מענה בפיו בתפילתו. ותוספת ביאור בדבריו נראה על פי מש"כ בסידור הגר"א בפירוש שיח יצחק, שצריך האדם להלביש חרדה בבואו לפני המלך

הגדול והנורא עד שמרוב הפחד לא יהי' לו פתחון פה לדבר, וזוהי כוונת האבודרהם שמבקש מה' מענה לשון.

הלכה: הלכות תפילה

קדם שיכרך איזו ברכה צריך הוא לדעת איזו ברכה שהוא צריך לברך, כדי שבשעצה שהוא מזכיר את השם יתברך שהוא עקר הברכה, ידע מה שישים. ואסור לעשות שום דבר בשעצה שהוא מברך. ולא יכרך במהירות, אלא יכון פרוש המלות וזה לשון ספר חסידים, כשהוא נוטל ידיו או שמכרך על הפרות או על המצוות השגורות בפי כל אדם, יכון לבו לברך בשם בוראו אשר הפליא חסדו עמו ונתן לו הפרות או הלחם להנות מהם וצוהו על המצוה, ולא יעשה כאדם העושה דבר במנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב. ועל דבר זה תרה אף ה' ושלח לנו ביד ישעיהו ואמר, יען פי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבודני ולבו רחק ממני ותהי' יראתם אתי מצות אנשים מלמדה. **של"ה הקדוש**

פתגם: אין מצב אבוד, יש רק נסתר. פתגם חסידי

חקירה: תרומת מעשר: בעל הבית יכול להפרישה כשהמעשר עדיין בידו, משום שהוא הבעלים כל עוד המעשר בידו, או מדין שליחות בשביל הלוי, שהתורה חידשה שיכול לתרום בשבילו (קונטרסי שיעורים נדרים א. יא ד"ה והנה)

סיפור: חשיבות התפילה

פעם שאל תלמיד את הבעל שם טוב: למה להתפלל אם אני לא מרגיש כלום? ענה לו הבעל שם טוב, כשאיכר זורע זרע באדמה, הוא לא רואה מיד תוצאה. אבל בלי הזריעה לא יצמח כלום. כך גם התפילה, גם אם לא מרגישים כל תפילה היא זרע שעתידי לצמוח **סיפור חסידי**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדים קאמנונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אוזיה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **יוצא הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליינתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** אלגרין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל קלוד שלמה בן זרמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מתח, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרווקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרעונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל.

